

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
info@agri.ee

Teie 06.02.2025 nr 1.4-1/92,
REM/25-0126/-1K/
Meie 24.03.2025 nr 1.2-3/356-4

**Veterinaarseaduse muutmise ja sellega
seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse
elnõust**

Täname, et saatsite Sotsiaalministeeriumile kooskõlastamiseks veterinaarseaduse (VS) muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse elnõu. Soovime Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi tunnustada, et valmimas on väga kaua oodatud ja vajatud lemmiklooma riiklik register. Siiski näeme, et elnõus ei ole osaliselt arvestatud andmekaitse põhimõtetega ning praktilise eluga. Kooskõlastame elnõu järgmiste märkustega:

1. Kahetsusväärne on, et elnõus on lemmiklooma mõiste avatud viitega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele. Kuigi on mõistetav, miks selline lahendus on seadusandjale kõige mugavam, on siiski tegemist peamiselt tavalisele inimesele suunatud regulatsiooniga ja peaks olema siseriiklikus õiguses selgelt, arusaadavalt ja ühemõtteliselt avatud.
2. Loomapidaja on VS § 5 lõike 1 järgi ettevõtja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 artikli 4 punkti 24 tähenduses. Viidatu sätestab, et „ettevõtja” on füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab loomade või toodete eest, sealhulgas piiratud kestusega ajal, v.a lemmikloomapidajad ja veterinaararstid. Kahjuks ei selgu ei elnõus ega seletuskirjas, kes on „lemmikloomapidaja”, kellele vastavad nõuded kohalduvad ning kelle andmeid töödeldakse. Kui vaadata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2026/429 artikli 4 punktis 12 avatud „lemmikloomapidaja” mõistet, siis on tegemist lemmiklooma pidav füüsiline isik, kes võib olla lemmiklooma omanik. Selline mitmeti tõlgendatavus võib aga tekitada arusaamatusi selles, kelle andmed tegelikult peab esitama.

Andmete töötlemine

3. Vastavalt AvTS § 43¹ lõikele 1 asutatakse ja kasutatakse andmekogu seaduses, selle alusel antud õigusaktis või rahvusvahelises lepingus sätestatud ülesannete täitmiseks. Eelnõuga muudetakse VS § 34 lõike 2 sissejuhatavat lauseosa lisades registri eesmärgile loomade jälgitavus ning laiendatakse kontrollitavate ringi lemmikloomapidajatega. Andmete kogumist põhjendatakse seletuskirjas kui vajadust „toetada KOV-e oma ülesannete täitmisel ja vähendada varjupaika sattuvate loomade hulka”, sh peaks registris olev andmestik andma järelevalve tegijale teavet peetavate loomade jälgitavuse kohta – märgistamise ja registreerimise kontroll, omandis olevate lemmikloomade arv või looma korduv varjupaika sattumine.

Nimetatud registripidamise eesmärgiga ei ole kooskõlas eelnõu § 1 punktis 24 sätestatud registri volitatud töötaja (Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA)) õigus kasutada registriandmeid erinevate teadete edastamiseks, veel vähem seire või küsitluse korraldamiseks. Seletuskirjas on toodud erinevaid näiteid, milliseid teateid edastatakse, kuid näidisloetelus olevate teavituste tegemine ei kuulu PRIA põhimääruse kohaselt ameti ülesannete hulka. Miks ja kuidas sellised teavitused registri eesmärgist lähtuvad, seda seletuskirjas ei käsitleta. Arusaamatuks jääb ka arvestades andmekoosseisu, kuidas jõuaks PRIA surnud loomaomaniku sugulasteni, kellele seletuskirja järgi soovitakse edastada „*teade registris oleva teabe uuendamise vajaduse kohta – kes on uus loomapidaja*“. Mõeldamatu on, et PRIA hakkaks andmeid töötlemise eesmärgiga leida konkreetne inimene, sest lemmiklooma kui vallasasja puhul toimub surnud omaniku/pidaja korral omandiõiguse üleminek pärimismenetluses. Veelgi enam, et nt tõukoera puhul inimene, kelle juures looma elas, ei pruukinud olla isegi looma omanik.

Seletuskirjas ei põhjendata ka, milliste avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks on kavandatud kasutada seirete ja küsitluste raames töödeldavaid andmeid.

4. Eelnõu § 1 punkti 25 kohaselt kogutakse loomade registrisse füüsilisest isikust lemmikloomapidaja puhul nimi, isikukood või selle puudumise korral sünniaeg, telefoninumber, e-posti aadress, elukoha aadress ning tema peetava lemmiklooma identifitseerimiseks vajalikud andmed, samuti andmed lemmikloomapidaja nime muutmise ja tema surma kohta. Nagu seletuskirjaski märgitakse peab andmete töötlemisel järgima isikuandmete töötlemise põhimõtteid, üheks selliseks põhimõtteks on minimaalsus - andmeid tuleb koguda nii vähe kui võimalik teatud eesmärgi saavutamiseks ja igaks juhuks andmete kogumine on ebaseaduslik. Jääb arusaamatuks ja seletuskirjast ei selgu, milleks on kõiki ülalnimetatud andmeid vaja ja kuidas need tegelikku eesmärkide saavutamisse panustavad. Seletuskirjas tuuakse, et „*isikuandmeid on vaja eelkõige lemmikloomapidaja ja tema lemmiklooma vahel seose loomiseks eesmärgiga loom kaduma mineku korral pidajale tagastada, erijuhtudel järelevalveasutustele piiriületuse õiguspärasuse ja loomapidamisnõuete täitmise kontrollimiseks*“. Viidatust ei selgu aga millise eesmärgi saavutamist toetab:
 - lemmikloomapidaja elukoha aadress – jääb selgusetuks, milline on selliste andmete kasutamise eesmärk. Tõukoerte puhul on loomaomanike suhted väga erinevad, kasutatakse nii rendi-, laenu-, kaasomandi kui ka muid omandi suhteid ning omanik ja koera asukoht aga ka valdus ei pruugi olla kattuvad. Olukorras, kus koer on kaasomandis või elab mitmes kodus puudub igasugune vajadus loomapidaja elukoha andmete järele. Kui elukoha aadressi eesmärk võiks olla loomapidamisnõuete täitmise kontrollimine, siis on asjakohane ikkagi kohuda andmeid lemmiklooma pidamise koha kohta;
 - lemmikloomapidaja nime muutmise andmed – jääb arusaamatuks, mis on need täpsed andmed, mida sellise andmekoosseisu all silmas peetakse. Eraldi on andmekoosseisus lemmikloomapidaja nimi. Kui looma omandisuhted muutuvad on endiselt kogutavateks andmeteks lemmikloomapidaja nimi;
 - lemmikloomapidaja surma andmed – kuigi seletuskirjas on adresseeritud võimalust teavitada surma korral inimese sugulasi registris oleva teabe uuendamise vajadusest, jääb laiemalt selliste andmete kogumise põhjus arusaamatuks. Nagu eelnevalt märgitud, ei ole mõeldav, et PRIA sekkuks pärimismenetlusse, ka puudub andmekogus andmekoosseisus igasugune võimalus, et PRIA üldse saaks lemmikloomapidaja sugulased tuvastada.
5. Teise olulise andmetöötluspõhimõttena ei pruugi olla tagatud andmete õigsus.
 - 5.1. Andmed peavad olema aja- ja asjakohased. Eelnõu § 1 punktiga 35 täiendatakse VS-i §-ga 121², mille kohaselt kohustatakse kohalike omavalitsusi andma PRIA-le üle enne 2027. aasta 1. juunit kehtinud korras arvestuse pidamiseks kasutatavas andmekogus kogutud andmed. Kuigi on tervitatav, et sellise lahendusega

soovitakse vältida, et juba üks kord registritesse kantud lemmikloomi peaks uuesti tasuliselt uude registrisse kandma, ei selgu seletuskirjas, kas ja kuidas tagatakse ülekantavate andmete õigsus.

Täna ei võimalda ei LLR (www.llr.ee) ega Eesti (www.lemmikloomaregister.ee) lemmikloomaregister, omanikul endal teha muudatusi ei selles, kas loom on omaniku vahetanud või ka selle kohta, et loom on juba surnud. Seega sisaldavad need registrid juba täna ebatäpseid andmeid, mille uuendamist loomaomanikele/pidajatele ei võimaldata või võimaldatakse üksnes läbi veterinaararsti (s.o tasulise teenuse) kaudu. Seletuskirjast lähtuvalt võib aru saada, et registrisse ei kanta ümber Eesti Kenneliidu (Eesti tõukoerte liit) ega Eesti Kassikasvatajate Liit Felix (Eesti tõukasside liit) registrite andmeid, mis aga on ilmselt kõige täpsemad vähemalt tõukoerte ja -kasside osas.

- 5.2. Seletuskirja leheküljel 13 sedastatakse, et andmete ajakohasuse eest vastutab lemmikloomapidaja, ning märgitakse, et ajakohastatavad on „*elukoha- ja kontaktandmed rahvastikuregistris*“. Nagu märgime kooskõlastuskirja punktis 3 ei ole nt tõukoerte puhul ajakohastatud andmed ilmtingimata seotud lemmikloomapidaja andmetega, st koera omanik võib olla andnud oma koera rendile, ta võib olla kaasomandi koer, või elada muudel põhjustel mujal kui tema tegelik omanik. Ebamõistlik on eeldada, et sellised mh lühiajalised (poegimise ajaks või kaasomandis olemisel nädalaks või paariks, puhkuse ajal koerahoius jms) teises kohas teise inimese juures elava koera puhul tehakse lemmikloomapidaja muudatus ja tasutakse riigilõiv. Sama kehtib iga lemmikloomapidaja puhul, kelle elukoht ei pruugi ühtida loomapidaja elukohaga. Siinkohal jääbki selgusetuks, et millisel eesmärgil loomapidaja elukoha andmeid kogutakse.
- 5.3. Andmete töötlemise ja õigsuse vaates on kahetsusväärne, et eelnõuga on planeeritud registrikannete tegemine läbi veterinaararsti (eelnõu § 1 punktis 17 VS § 32 lõikes 7). Kui on olemas infosüsteem, siis miks ei ole võimalik automaatselt andmeid uuendada, näiteks omanikud/pidajad saaksid ise sisse logida ja oma andmeid muuta. Arvestades veterinaarteenuse kulukust ja kättesaadavust mh maapiirkonnas ning senist praktikat (andmeid ei käida uuendamas) on paratamatu, et sellise lahenduse korral ei olegi võimalik tagada andmete ajakohasust.
- 5.4. Samal ajal jääb selgusetuks, kui vastavalt eelnõu § 1 punktis 17 tehtava VS § 32 muudatusega nähakse lõikes 6 ette, et „*lemmikloomapidaja vahetumise registreerimise loomade registris tagab iga järgmine loomapidaja või lemmikloomapidaja*“, siis kas ja kuidas on planeeritud lemmikloomapidaja vahetumisel välisriigiomanike poolt vastavate muudatuste tegemine. Samuti ei selgu, kuidas on tõukoerte ja -kasside aga miks mitte ka muud lemmikloomapidajad sellise lahenduse korral kaitstud pahatahtlike lemmikloomapidajate muutmise eest, kus nt omanikuvahetust ei olegi toimunud või lemmikloom on varastatud või kadunud. Kas ei oleks mõeldav, et muudatus vajab eelmise omaniku kinnitust.

Registri kulust ja riigilõiv

6. Seletuskirjas on põhjendatud riigilõivu suurust ja vajadust asjaoluga, et registri ülalpidamise kulu on hinnanguliselt 189 000 eurot.
- 6.1. Riigilõivu määra arvestamisel on lähtutud ebaõigetest andmetest. Arvestuste tegemisel on lähtutud Eestis sündivate **tõukoerte**, **tõukoerte** kutsikate võõrandamise, **tõukasside** sünni ja Euroopa Komisjoni kaubanduse kontrolli- ja ekspertsüsteemi veebiplatvormil **TRACES** (edaspidi TRACES) registreeritud lemmikloomade ning varjupaikadest koju läinud lemmikloomade arvust. Arvestatud ei ole tõsiasjaga, et tõukoeri ja -kasse on Eestis kordades vähem kui

on segaverelisi. Samuti pole arvestatud asjaoluga, et TRACESe süsteemi kasutamine ei ole juurdunud ning selle kasutamine on kohustuslik üksnes juhul, kui lemmikloom tuuakse sisse kaubanduslikul eesmärgil (st inimene ei reisi ise, et oma lemmikloom välisriigis ära osta ja koju tuua).

Jääb arusaamatuks, miks ei ole arvesse võetud üldist Eesti lemmikloomade populatsiooni. Kui tegemist oleks registriga, mis koondab vaid tõuloomade andmeid (seletuskirjas toodud tõukassid ning tõukoerad koos omanikuvahetusega moodustavad eeldatavatest registreeringute arvust enam kui 53%), siis ei ole antud registri pidamine üldse vajalik. Nagu seletuskirjas sedastatakse on vastavate loomade andmed terviklikult juba koondatud Eesti Kennelliidu tõukoerte ning tõukasside aretusühingute registritesse.

6.2. Riigilõivu määraks on otsustatud kehtestada 12 eurot iga lemmiklooma esmase registreeringu ja lemmikloomapidaja vahetumise kohta. Samal ajal on [Soomes samasuguse registri](#) pidamisel omaniku kande ja selle muudatuse tegemise riigilõiv 10 eurot.

6.3. Seletuskirjast ei selgu ka, miks on loomade registri ülalpidamine üksnes lemmikloomapidajate kohustuseks. Seletuskirja leheküljel 25 on märgitud ja hiljem täpsemalt avatud, et „Iga-aastane loomade registri ülalpidamiskulu on PRIA hinnangul ligikaudu 189 000 eurot“ ning vastav kulu on riigilõivu määra kehtestamiseks jagatud potentsiaalsete lemmiklooma registreeringute vahel.

Vastavalt eelnõu § 1 punktil 1 ja selle seletuskirjale hakatakse lemmikloomade andmeid koguma „PRIA põllumajandusloomade registri juurde loodavas riigi lemmikloomaregistris. /.../ Sellest tulenevalt on sobiv nimetada register ümber loomade registriks“. Registri eesmärgist (eelnõu § 1 p-d 22 ja 23) lähtuvalt moodustab lemmikloomapidajaid puudutav registri osas ehk ¼ kogu registrist. Nt tuuakse seletuskirjas § 1 punkti 24 selgitustes välja, et registri andmeid kasutatakse „PRIA registritega seotud tõrgete tekkimise ja lahendamise teavitamise teade (näiteks trükikojas 18 veisepasside printimise probleem)“ edastamiseks, milline tegevus ei puutu kuidagi lemmikloomadesse.

Registri kasutuse laiemat sihtrühma (s.o (lemmik)loomapidaja andmete kogumine) kinnitab ka eelnõu § 1 punktiga 25 tehtav muudatus, mille alusel kogutakse loomade jälgitavuse tagamiseks ja võimalike pettuste ennetamiseks andmeid kõigi loomade pidajate kohta – s.o nii lemmikloomapidajad, kelleks saab eelnõu kohaselt olla üksnes füüsiline isik, kui ka loomapidajad, ehk VS § 5 lg 1 kohane ettevõtja.

Seega ei ole arusaadav, miks peaks üksnes lemmikloomapidajate kanded olema need, millelt tasutakse riigilõiv registri ülalpidamiseks. Ometi ei näha eelnõuga riigilõivuseaduses ette riigilõivu muudel juhtudel kui lemmikloomade registreerimine ja lemmikloomapidaja vahetumisel andmete muutmine.

Veterinaararsti vahendusel registri kasutamine

7. Vastavalt eelnõu § 1 punktis 17 toodud VS § 32 lõikele 7 on esmase lemmikloomapidaja registrisse kandmise kohustus veterinaararstil mikroibi paigaldamise järel (punkt 1) või hulkuva looma korral läbivaatuse või ravi järel (punkt 2).

7.1. Veterinaararsti kaudu registreeringu tegemist põhjendatud ei ole. Seletuskirja kohaselt on maksab selline teenus inimesele keskmiselt 15 eurot kande kohta (seega koos riigilõivuga maksab inimene 27 eurot) ning et tasu suuruse tõttu ei soovi osa loomapidajaid seda teenust kasutada. Jääb arusaamatuks, miks jätkatakse samasuguse praktikaga, miks peab riikliku registri pidamisel ja

lemmikloomapidajale seadusega kohustuse panemisel toimuma selle täitmine täiendava tasulise teenuse kaudu. Küsitav on ka selline mitme isiku kaudu andmete töötlemise kooskõla andmetöötluse minimaalsusega, sest seletuskirja kohaselt peaks inimene avaldama ja veterinaararst kontrollima kõiki inimese kohta registrisse esitatavaid andmeid.

Siinkohal juhime tähelepanu asjaolule, et veterinaararsti kohustuseks ei ole lemmikloomade märgistamise üle järelevalve korraldamine. Veterinaararsti ülesanne võiks piirduda kiibi kasutuselevõtu registreerimisega, millega inimene saab ise oma lemmiklooma loomade registris siduda sisestades aja- ja asjakohase informatsiooni.

- 7.2. Kuigi eelnõu alusandmetena on suuremas osas arvestatud tõukoerte ja -kasside andmetega, on lemmiklooma registrisse kandmine just tõukoerte ja -kasside pidajatele põhjendamatult kulukamaks muutunud. Tõukoerte ja -kasside kiipimine toimub enamasti samaaegselt esimese vaktsineerimisega, mida soovituslikult tehakse 6-8 nädal vanuselt. Sellises vanuses elavad enamasti kõik tõukoerad ja -kassid endiselt kasvataja juures, mis tähendab, et nende pidajaks saab olla vaid kasvataja. Veelgi enam, uude koju ei või mitte ükski tõukoer ega -kass minna ilma kiibita. Seega sõltumata uude koju minemise vanusest (tõu koerte puhul, mitte enne 7 elunädalat, kuid enamasti 10-15 elunädalat) peavad tõukoerte ja -kasside omanikuvahetuse korral nende pidajad alati maksma riigilõivu vähemalt kahel korral.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

(allkirjastatud digitaalselt)

Signe Riisalo
sotsiaalkaitseminister

Lily Mals
Lily.Mals@sm.ee